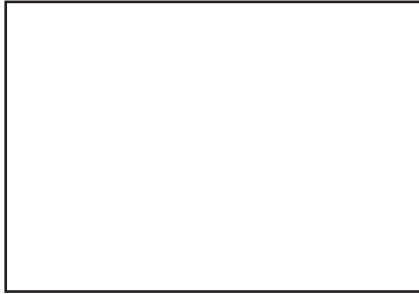

چاند

محمود شریفی

مجموعه گل

چهل حدیث معاشرت

تهیه و تدوین: اداره امور فرهنگی آستان قدس رضوی

نویسنده: محمود شریفی

مدیر هنری و طراح گرافیک: رضا باباجانی

صفحه آرایی: محمود بازدار

تذهیب جلد: سیده فهیمه کاظمی

ناشر: انتشارات قدس رضوی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۱

شمارگان: ۳۰۰۰

چاپ: مؤسسه فرهنگی قدس

شابک:

نشانی تهیه کننده: مشهد، حرم مطهر، صحن جامع رضوی

ضلع غربی، اداره امور فرهنگی

تلفن: ۰۵۱۱-۲۰۰۲۵۶۷

صندوق پستی: ۳۵۱-۹۱۷۳۵

حق چاپ محفوظ است.

معشرت

۱

۲

۳

۴

۵

۶

۷

۸

۹

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

۱۴

۱۵

۱۶

۱۷

۱۸

۱۹

۲۰

مجموعه گل

۲۱

۲۲

۲۳

۲۴

۲۵

۲۶

۲۷

۲۸

۲۹

۳۰

۳۱

۳۲

۳۳

۳۴

۳۵

۳۶

۳۷

۳۸

۳۹

۴۰

پیشگفتار

قدر "مجموعه‌ی گل" مرغ سحر داند و بس...

کلام خاندان عصمت و طهارت علیهم‌السلام چونان آفتابی است که زیستن بشر در ظل انوار آن، رنگی آسمانی می‌گیرد و طعمی الهی می‌یابد. پیامبر اعظم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و ائمه‌ی اطهار علیهم‌السلام، روشنگران طریق سعادتند و با هدایت‌های آن بزرگواران، گام‌های موفقیت و سعادت را در زمینه‌های مختلف زندگی می‌توان برداشت.

"مجموعه‌ی گل" عنوان کلی کتب احادیث موضوعی است که به همت محققان و نویسندگان دینی گرد آمده است و در هر کدام از آن به موضوعی خاص پرداخته شده که زوایای مختلف آن از منظر دین مورد مذاقه قرار گرفته است.

در این مجموعه سعی شده است کاربردی‌ترین موضوعات و مباحثی که نیاز بیشتر جامعه است ارائه شود. همچنین تلاش شده تا احادیثی مطرح شود که از حیث سند متقن باشد.

امید است مجموعه‌ی حاضر، بهانه‌ای شود تا فعالیت‌های گسترده‌ای در نشر آموزه‌های خاندان نور ﷺ انجام گیرد و جامعه اسلامی سرشار از معارف بلند اهل بیت ﷺ گردد.

آستان قدس رضوی
معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی
اداره‌ی امور فرهنگی

مقدمه

برخورد با ضعيفان

قالَ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى:

«وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَ
بِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ
وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا
مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَلًا فَخُورًا؛
و خدا را پرستيد و هيچ چيز را همتای او قرار
ندهيد و به پدر و مادر و خويشاوندان و يتيمان و
افراد مسكين و همسايگان دور و نزديك و دوست
و همنشين و واماندگان در سفر و بردگانی که
مالک آن‌ها هستيد، نيکی کنید؛ زیرا که خداوند
کسی را که متکبر و فخر فروش است، دوست
نمی‌دارد».

یکی از امتیازات اسلام بر سایر ادیان و مکاتب
این است که به علاقه و محبت و همبستگی بین
انسان‌ها اهمیت زیادی داده و سعی نموده است تا
بین آنان رابطه‌ی عاطفی قوی برقرار کند تا زندگی
و برخورد آن‌ها توأم با مهر و عطف متقابل باشد.

شاید یکی از حکمت‌های مهمی که همه انسان‌ها از یک پدر و مادر متولد شده‌اند، همین باشد که انسان‌ها نسبت به همدیگر احساس یگانگی و خویشاوندی و برادری نمایند.

وقتی در دستورات و قوانین اسلام دقت کنیم، می‌بینیم آنچه که وجودش سبب ازدیاد محبت و علاقه بین اقشار مختلف مردم بوده و هست، به‌صورت واجب یا مستحب سفارش شده و مورد تأکید اسلام است، مانند: برخورد خوب با انسان‌ها، نیکی به پدر و مادر، نیکی به فرزندان، برآوردن نیازهای مردم و یاری آن‌ها، معاشرت شایسته با همسایگان و ضعیفان و بی‌سرپرستان و یتیمان و... که نمونه‌ای از آن‌ها را در این مجموعه خواهید خواند.

و نیز آنچه را که موجب جدایی و از بین رفتن علاقه و ایجاد کینه و بدبینی می‌شود، نهی کرده و مردم را از نزدیک شدن به آن‌ها به‌شدت برحذر داشته است، مانند: تهمت، غیبت، دروغ‌گویی، سخن‌چینی، نفاق و...

نقش محبت و علاقه‌ی انسان‌ها به یکدیگر چیزی

نیست که قابل انکار باشد. حتی بعضی دانشمندان معتقدند که تنها راه اصلاح جامعه و سعادت بشر، ایجاد محبت و علاقه‌ی شدید بین انسان‌هاست در حدّی که باعث شود کسی به دیگری ستم روا ندارد. بدین سبب در ادامه‌ی انتشار سلسله احادیث اهل بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام اقدام به تهیه و تنظیم این احادیث شد، باشد که قدمی هر چند کوچک در راه نشر فرهنگ اسلام ناب محمّدی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم برداشته باشیم!

محمود شریفی

۱ برخورد با مردم

— قَالَ الصَّادِقُ (ع):

— قَالَ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِبَعْضِ أَصْحَابِهِ:
مَا لَا تُحِبُّ أَنْ يُفْعَلَ بِكَ فَلَا تَفْعَلْهُ بِأَحَدٍ.

— حضرت عیسی بن مریم علیه السلام به بعضی از یاران خود فرمود: آنچه را که دوست نداری نسبت به تو انجام شود، تو نیز نسبت به هیچ کس انجام مده!

برخورد اسلامی

قَالَ عَلِيُّ عليه السلام:

إِذَا لَقَيْتُمْ إِخْوَانَكُمْ فَتَصَافَحُوا وَأَظْهَرُوا لَهُمُ
الْبَشَاشَةَ وَالْبُشْرَ تَتَفَرَّقُوا وَمَا عَلَيْكُمْ مِنَ الْأَوْزَارِ
قَدْ ذَهَبَ.

وقتی برادرانتان را دیدار کردید؛ پس مصافحه کنید و به همدیگر دست بدهید و با روی خندان با آنان ملاقات کنید؛ که وقتی از هم جدا شوید همه‌ی گناهان شما آمرزیده است.

۳ مدارا با مردم

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

أَعْقَلُ النَّاسِ أَشَدُّهُمْ مُدَارَاةً لِلنَّاسِ، وَ أَدَلُّ
النَّاسِ مَنْ أَهَانَ النَّاسَ.

داناترین مردم کسی است که با مردم بیشتر
مدارا کند و خوارترین مردم کسی است که به
مردم اهانت کند.

۴

برخورد

قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

مَا صَافَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا قَطُّ فَتَزَعَّ يَدَهُ حَتَّى يَكُونَ هُوَ الَّذِي نَزَعَ يَدَهُ مِنْهُ.

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ با هر کسی دست می داد، دستش را نمی کشید تا طرفِ مقابل، دستش را بکشد و از او جدا نماید.

۵ — محبت به مردم

— قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— رَأْسُ الْعَقْلِ بَعْدَ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ عَزَّوَجَلَّ التَّحَبُّبُ
إِلَى النَّاسِ.

— سرآغاز عقل و خردمندی بعد از ایمان به خداوند
عزوجل، اظهار محبت به مردم و دوستی با آنان
است.

۶

روش برخورد مسلمان

قَالَ عَلِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ:

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمَرْءَ الْمُسْلِمَ الَّذِي يُحِبُّ لِأَخِيهِ
مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ وَ يَكْرَهُ لَهُ مَا يَكْرَهُ لِنَفْسِهِ.

خداوند دوست دارد آن مسلمانی را که آنچه را
برای خود می‌خواهد، برای برادر دینی‌اش هم
بخواهد و آنچه را برای خویشتن نمی‌خواهد،
برای او هم نخواهد.

ارزش دیدار برادران

قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

مَنْ زَارَ أَخَاهُ فِي اللَّهِ، قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ:
إِيَّايَ زُرْتَ وَثَوَابِكَ عَلَيَّ وَلَسْتُ أَرْضَى
لَكَ ثَوَابًا دُونَ الْجَنَّةِ.

هر کس برای خدا برادرش را دیدار کند؛ خداوند عزوجل می‌فرماید: مرا دیدار کرده‌ای و ثواب تو بر من است و به ثوابی جز بهشت برای تو راضی نمی‌شوم.

معاشرت با پدر و مادر

— عَنْ أَبِي وَوَلَادِ الْحَنَاطِ قَالَ:

— سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ:

«وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا»

فَقَالَ: الْإِحْسَانُ أَنْ تُحْسِنَ صُحْبَتَهُمَا

وَلَا تُكَلِّفَهُمَا أَنْ يَسْأَلَكَ شَيْئًا يَحْتَاجَانِ إِلَيْهِ.

— سوال ابی ولاد حنط می گوید: از امام صادق عليه السلام سوال کردم درباره‌ی آیه‌ی: «وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا» فرمود: نیکی به پدر و مادر این است که با آنها خوش رفتاری کنی و نیاز آنها را قبل از درخواست آنها برطرف کنی تا مجبور به درخواست نشوند.

نیکی به پدر و مادر

قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ الصَّلَاةُ لَوْ قَتَبَتْهَا، وَ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ
وَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

برترین اعمال سه چیز است:

۱- خواندن نماز در وقت آن

۲- نیکی به پدر و مادر

۳- جهاد در راه خدا.

۱۰

رفت و آمد با والدین

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُمَدَّلَهُ فِي عُمَرِهِ وَيُبَسَّطَ فِي رِزْقِهِ، فَلْيَصِلْ أَبَوَيْهِ فَإِنَّ صِلَتَهُمَا طَاعَةٌ لِلَّهِ،
وَلْيَصِلْ ذَا رَحِمِهِ.

هر کس دوست دارد عمرش افزون و روزی‌اش فراوان باشد، به پدر و مادرش صله و احسان کند؛ این کار او اطاعت خداست و همین‌طور با خویشان خود صله‌ی رحم به جا آورد.

۱۱ خشنودی و خشم والدین

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

رَضِيَ اللَّهُ مَعَ رِضَى الْوَالِدَيْنِ وَسَخَطُ اللَّهِ
مَعَ سَخَطِ الْوَالِدَيْنِ.

خشنودی خدا با خشنودی پدر و مادر، و خشم
او با خشم پدر و مادر است.

نگاه به والدین

— قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— نَظَرُ الْوَالِدِ إِلَى وَالِدَيْهِ حُبًّا لَهُمَا عِبَادَةٌ.

— نگاه کردن فرزندی به پدر و مادرش از روی محبت، عبادت محسوب می‌شود.

معاشرت با فرزندان

— قَالَ الصَّادِقُ (ع):

— أَكْرَمُوا أَوْلَادَكُمْ وَأَحْسِنُوا أَدَابَهُمْ يَغْفِرْ لَكُمْ.

— فرزندان خود را احترام کنید و آنها را خوب تربیت کنید تا خداوند شما را بیامرزد.

رفتار با فرزندان

قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

اعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ كَمَا تُحِبُّونَ أَنْ يَعْدِلُوا
بَيْنَكُمْ فِي الْبُرِّ وَاللُّطْفِ.

عدالت را بین فرزندانتان مراعات کنید؛ همان‌طور
که دوست دارید آن‌ها در نیکی و اظهار مهربانی
بین شما به عدالت رفتار نمایند.

برخورد با کودکان

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

أَحِبُّوا الصَّبِيَانَ وَارْحَمُوهُمْ وَإِذَا وَعَدْتُمُوهُمْ
شَيْئًا فَفُوا لَهُمْ فَإِنَّهُمْ لَا يَرُونَ إِلَّا أَنْكُمْ تَرزُقُونَهُمْ.

کودکان را دوست بدارید و آنان را مورد لطف و
مهر و محبت قرار دهید و هرگاه به آنها وعده
دادید وفا کنید؛ چون آنها شما را روزی دهنده
می دانند.

برخورد با فرزندان

قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

دَعِ ابْنَكَ يَلْعَبُ سَبْعَ سِنِينَ وَيُؤَدِّبُ سَبْعًا
وَالزَّمَهُ نَفْسَكَ سَبْعَ سِنِينَ فَإِنْ أَفْلَحَ وَالْآ
فَإِنَّهُ مَنْ لَا خَيْرَ فِيهِ.

به فرزندت، هفت سال اجازه بده تا بازی کند و در هفت سال بعد او را تربیت کن و در هفت سال سوّم [۱۴ تا ۲۱ سالگی] همیشه همراه و مشاور خود قرار ده؛ پس اگر درستکار و مفید شد، چه خوب؛ و الاّ خیری در او نیست.

محبت به فرزند

قال الرضا عليه السلام:

كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أَصْبَحَ مَسَحَ عَلَى رُؤُوسِ
وَلَدِهِ وَوَلَدِ وَلَدِهِ.

پیامبر اسلام ﷺ هر روز صبح نسبت به فرزند
و نوه‌هایش اظهار لطف و مهربانی می‌کرد و
دست بر سرشان می‌کشید.

۱۸

خوش رفتاری با فرزندان

— قَالَ الرَّضَا عليه السلام:

— بَرُّوا أَوْلَادَكُمْ وَأَحْسِنُوا إِلَيْهِمْ فَإِنَّهُمْ يَنْظُرُونَ
أَنْتُمْ تَرْزُقُونَهُمْ.

— با فرزندان خود خوش رفتاری نمایید و به آنها احسان کنید؛ چون آنها گمان می‌کنند که شما روزی آنها را می‌دهید.

نگاه به فرزند

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

إِذَا نَظَرَ الْوَالِدُ إِلَى وَلَدِهِ فَسَرَّهُ كَانَ لِلْوَالِدِ
عِتْقُ نَسَمَةٍ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنْ نَظَرَ سِتِّينَ
وَتَلَاثِمِائَةَ نَظْرَةً؟ قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ.

هنگامی که پدر به فرزندش نگاه کند و او را خوشحال کند؛ مثل این است که بنده‌ای را آزاد کرده است. سوال شد حتی اگر ۳۶۰ بار نگاه کند؟ فرمود: الله اکبر! (کنایه از این که؛ بله، خدا بزرگ‌تر از این هاست).

۲۰

معاشرت با خویشاوندان

— قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام:

— وَأَكْرَمُ عَشِيرَتِكَ فَإِنَّهُمْ جَنَاحُكَ الَّذِي بِهِ تَطِيرُ وَأَصْلُكَ الَّذِي إِلَيْهِ تَصِيرُ وَيَدُكَ الَّذِي بِهَا تَصُولُ.

— خویشاوندانت را گرامی بدار؛ چون آن‌ها بال تو هستند که توسط آن‌ها پرواز می‌کنی و ریشه‌ی تو هستند که به آن بر می‌گردی و دست تو هستند که به واسطه‌ی او دفاع می‌کنی.

— بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۱۰۵

آسانی حساب قیامت

قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

إِنَّ صَلَاةَ الرَّحِمِ تُهَوِّنُ الْحِسَابَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

معاشرت و رفت و آمد با خویشاوندان، حساب روز قیامت را بر انسان آسان می‌کند.

حداقل معاشرت

— قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— صَلُّوا أَرْحَامَكُمْ فِي الدُّنْيَا وَ لَوْ بِسَلَامٍ.

— در دنیا صله‌ی رحم کنید؛ اگر چه فقط با سلام باشد.

۲۳ ارزش معاشرت

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

سِرُّ سَنَّتَيْنِ بَرٍّ وَالِدَيْكَ سِرُّ سَنَّةٍ صِلُ رَحِمَكَ.

دو سال راه برو تا به پدر و مادر نیکی کنی و
یک سال راه طی کن تا صله‌ی رحم انجام دهی!

احترام بزرگسالان

— قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— مَنْ وَقَرَ ذَا شَيْبَةٍ لِشَيْبَتِهِ آمَنَهُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ
فَزَعِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

— هر کس پیرمردی را به خاطر پیری او گرامی
بدارد، خداوند او را از سختی و هراس روز
قیامت در امان قرار خواهد داد.

آثار معاشرت با خویشاوندان

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

إِنَّ صَلَاةَ الرَّحِمِ مَثْرَاءٌ فِي الْمَالِ وَ مَحَبَّةٌ فِي الْأَهْلِ
وَمَنْسَأَةٌ فِي الْأَجْلِ.

صله‌ی رحم موجب ازدیاد مال، محبوبیت در میان خویشاوندان و تأخیر در مرگ می‌شود.

۲۶

اظهار دوستی

— قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

— إِذَا أَحْبَبْتَ رَجُلًا فَأَخْبِرْهُ.

— وقتی شخصی را دوست داری؛ دوست داشتن خود را به او اعلام کن!

۲۷ ارزش دوستی

— قَالَ عَلِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ:

— الْمَوَدَّةُ قَرَابَةٌ مُسْتَفَادَةٌ.

— رفاقت و دوستی، یک نوع خویشاوندیِ اکتسابی است.

۲۸

برخورد با دوست

— قَالَ الْبَاقِرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ:

— اتى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ،
أَوْصِنِي فَكَانَ فِيمَا أَوْصَاهُ أَنْ قَالَ: اتَّقِ أَخَاكَ
بِوَجْهِ مُنْبَسِطٍ.

— مردی خدمت رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آمد و عرض
کرد: ای رسول خدا، به من وصیتی کن! پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
ضمن سفارش‌هایش فرمود: با دوست خود با
روی خوش و اخلاق خوب برخورد کن!

قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام:

اِبْدُلْ لِصَدِيقِكَ كُلَّ الْمَوَدَّةِ، وَلَا تَبْدُلْ لَهُ كُلَّ
الطَّمَانِينَةِ، وَأَعْطِهِ كُلَّ الْمُوَاسَاةِ وَلَا تُفْضُ
إِلَيْهِ بِكُلِّ الْأَسْرَارِ.

با دوست خود در اظهار محبت سنگ تمام
بگذار، ولی صد در صد به او اعتماد نکن و
شیوهی احتیاط پیشه کن و با او به مواسات
رفتار کن اما همه‌ی اسرار خود را به او مگو!

۳۰

برخورد با نیازهای دوست

— قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام:

— لَا يُكَلِّفُ أَحَدُكُمْ آخَاهُ الطَّلَبَ إِذَا عَرَفَ حَاجَّتَهُ.

— وقتی کسی پی‌برد که دوستش به چیزی نیازمند است، باید قبل از درخواست، نیاز او را بر طرف کند. (و او را وادار به درخواست ننماید).

قَالَ عَلِيُّ ؓ:

اقْبَلْ عُدْرَ أَخِيكَ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ عُدْرٌ
فَالْتَمَسْ لَهُ عُدْرًا.

عذر برادر خود را بپذیر و اگر او عذری نداشت،
برای خطای او عذری بتراش.

برخورد با حقوق دوست

قالَ عَلِيُّ عليه السلام:

لَا تُضَيِّعَنَّ حَقَّ أَخِيكَ اتِّكَالاً عَلَى مَا بَيْنَكَ
وَبَيْنَهُ فَإِنَّهُ لَيْسَ لَكَ بِأَخٍ مَنْ ضَيَّعَ حَقَّهُ.

سعی کن حقوق برادرت را با اتکاء به دوستی
و رفاقت پایمال نکنی؛ زیرا آن کس که حق
او به وسیله‌ی تو ضایع گشته، برادر دینی تو
نخواهد بود.

معاشرت با زبردستان

قَالَ أَبُو ذَرٍّ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ:

أَخْوَانُكُمْ جَعَلَهُمُ اللَّهُ تَحْتَ أَيْدِيكُمْ، فَمَنْ كَانَ
أَخُوهُ تَحْتَ يَدِهِ فَلْيُطْعِمْهُ مِمَّا يَأْكُلُ وَلْيُكْسِهِ
مِمَّا يَلْبَسُ وَلَا يُكَلِّفْهُ مَا يَغْلِبُهُ فَإِنْ كَلَّفَهُ مَا
يَغْلِبُهُ فَلْيُعْنِهِ.

ابو ذر می گوید: از رسول خدا ﷺ شنیدم که فرمود:

خداوند بعضی از برادران شما را زیر دست شما
قرار داده. هر کس برادر و هم‌نوعش را زبردست
دارد؛ باید از آنچه خود می‌خورد به او بخوراند، از
آنچه می‌پوشد به او هم بپوشاند، هیچ وقت کاری
که خارج از قدرت اوست به او نسپارد و اگر کار
دشواری را به او سپرد، او را کمک کند.

برخورد با خدمتکاران

— قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام:

— وَاجْعَلْ لِكُلِّ اِنْسَانٍ مِنْ خَدَمِكَ عَمَلًا تَأْخُذُهُ
بِهِ، فَانَّهُ اٰخَرَى الْاَيَّامِ يَتَوَاكَلُوْنَ فِيْ خَدَمَتِكَ.

— مسئولیت هر یک از زیردستان خود را مشخص
نما و بعد بازخواست کن، که این بهتر است؛
برای این که هر یک مسئولیت را به گردن دیگری
نیاندازد.

رسول خدا ﷺ و همسایه

— قَالَ عَلِيٌّ رضي الله عنه:

— وَاللَّهِ، اللَّهُ فِي جِيرَانِكُمْ، فَانْتَهُمْ وَصِيَّةُ نَبِيِّكُمْ
ما زالَ يُوصِي بِهِمْ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيُورِثُهُمْ.

— خدارا، خدارا! درباره‌ی همسایگان که آن سفارش پیامبر ﷺ شماسست. پیامبر ﷺ مرتب درباره‌ی همسایه سفارش می‌کرد تا جایی که ما گمان کردیم همسایه از همسایه ارث خواهد بُرد.

۳۶

رفتار با همسایه

قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

أَحْسِنُ مُجَاوِرَةً مَنْ جَاوَرْتَ تَكُنْ مُسْلِمًا.

با همسایهات خوش رفتاری کن تا مسلمان راستین باشی.

خوش رفتاری با همسایه **۳۷**

— قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام:

— عَلَيْكُمْ بِحُسْنِ الْجَوَارِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَمَرَ
بِذَلِكَ.

— بر شما باد به خوش رفتاری با همسایه؛ چون
خداوند تبارک و تعالی به آن امر فرموده است!

۳۸

برخورد با یتیمان

— قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— كُنْ لِلْيَتِيمِ كَالْأَبِ الرَّحِيمِ وَأَعْلَمْ أَنَّكَ تَزْرَعُ
كَذَلِكَ تَحْصُدُ.

— برای یتیم همچون پدری مهربان باش و بدان
همانطور که کشت می‌کنی؛ درو خواهی کرد.

برخورد با بیماران

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

لَا تُدِيمُوا النَّظَرَ إِلَى أَهْلِ الْبَلَاءِ وَالْمَجْدُومِينَ
فَإِنَّهُ يَحْزَنُهُمْ.

نگاه خود را به گرفتارها و معلول‌ها و جذامی‌ها
طولانی نکنید؛ چون نگاه طولانی شما آن‌ها را
محزون و رنجیده‌خاطر می‌کند.

برخورد با ضعیفان

قَالَ الْبَاقِرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ: مَنْ
أَوَى الْيَتِيمَ، وَرَحِمَ الضَّعِيفَ، وَ أَشْفَقَ عَلَى
وَالِدَيْهِ وَرَفِقَ بِمَمْلُوكِهِ.

هر کس دارای چهار صفت باشد، خداوند برای او خانه‌ای در بهشت می‌سازد: یتیم را پناه دهد، به ضعیف رحم کند، به پدر و مادر مهر ورزد و با غلام و کنیزش مدارا نماید.

مجموعه گل

- مؤمن
 - صبر
 - گناه
 - صله‌ی رحم
 - توبه
 - راستگویی
 - سخاوت و انفاق
 - خوف و رجاء
 - ذکر
 - اخلاص
 - توکل
 - دروغ
 - فرزندان
 - نماز
 - حیا
 - ازدواج
 - ادب
 - انتظار فرج
 - غدیر
 - معاشرت
 - حُسن ظن
 - سوء ظن
 - لقمه
 - همنشین
 - جلوه‌ی جلال
 - جلوه‌ی جمال
 - راه و همراه
 - برکت
 - همسایه
 - بلا
 - سکوت و کلام
 - نماز شب
 - حب اهل بیت علیهم‌السلام
 - معیارها
 - نشاط و غم
 - حُسن خُلق
 - دو گوهر
 - تهذیب
 - ساده‌زیستی
 - کلام وحی
-